

ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ ТА ЇХ ІНТЕГРАЛЬНА ДИНАМІЧНА КАПІТАЛІЗАЦІЙНА ЕФЕКТИВНІСТЬ

ECONOMIC SYSTEMS AND THEM INTEGRATED DYNAMIC OF CAPITALIZATION EFFICIENCY

УДК 330.43

Башнянин Г.І.

д.е.н., професор,
завідувач кафедри теоретичної
та прикладної економіки
Львівський торговельно- економічний
університет

Паласевич М.Б.

к.е.н., доцент, доцент кафедри
економіки та менеджменту
Дрогобицький державний університет
імені Івана Франка

Лапчук Я.С.

к.е.н., доцент, доцент кафедри
економіки та менеджменту
Дрогобицький державний університет
імені Івана Франка

У статті розглянуто сутність інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності економічних систем. Досліджено інтегральну динамічну капіталізаційну ефективність економічних систем та її основних типів за параметром ступеня точності відображення впливу капіталізації на економічний розвиток. Обґрунтовано необхідність використання формули метагіпердинамічної інтегральної капіталізаційної ефективності під час розроблення державної політики приватизації та інвестування, а також визначення інвестиційної поведінки суб'єктів господарювання.

Ключові слова: інтегральна динамічна капіталізаційна ефективність, капіталізація, економічні системи, метрологічний аналіз.

В статье рассмотрена сущность интегральной динамической капитализационной эффективности экономических систем. Исследованы интегральная динамическая капитализационная эффективность экономических систем и ее основные типы за параметром степени точности отображения влияния капитализации на экономическое развитие. Обоснована необ-

ходимость использования формулы метагипердинамической интегральной капитализационной эффективности при разработке государственной политики приватизации и инвестирования, а также определении инвестиционного поведения субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: интегральная динамическая капитализационная эффективность, капитализация, экономические системы, метрологический анализ.

The essence of integrated dynamic of capitalization efficiency of economic systems has been considered. Investigational integral dynamic capitalization efficiency of the economic systems and its basic types after the parameter of degree of exactness of reflection of influence of capitalization on economic development. The necessity of using the metahyperdynamic integral formula of capitalization efficiency has been proved when developing state privatization and investment policy, as well as determining the investment behavior of business entities.

Key words: integrated dynamic capitalization efficiency, capitalization, economic systems, measurement analysis.

Постановка проблеми. На ефективність функціонування господарських систем впливають чимало чинників, у тому числі й капіталізація. Для визначення її впливу на економічний розвиток використовують поняття капіталізаційної ефективності. Основна особливість аналізу капіталізаційної ефективності полягає у тому, що відповідні капіталізаційні ефекти досліджуються як такі, що формуються через відповідний проміжок часу, тобто ми виходимо з того, що динамічний капіталізаційний ефект – це та складник зміни загального рівня економічної ефективності функціонування певних господарських систем, яка формується у віддаленому відрізку часу. Такий аналіз указаних типів капіталізаційної ефективності можна кваліфікувати як чистий чи спеціальний. З іншого боку, він виступає як елементарний аналіз указаних процесів. У цьому дослідженні ми робимо спробу вийти за межі елементарного й увійти у сферу вищого аналізу інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності економічних систем та її основних типів, використовуючи новий підхід до трактування ринкового періоду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Окремі аспекти капіталізації економічних систем розглянуто у працях як зарубіжних, так і вітчизняних економістів, серед яких: Г.І. Башнянин, Р. Барр, В.Ф. Горячук, Н.П. Федоренко, С. Фишер, І.О. Чупик, С.С. Шумська та ін.

Однак здебільшого її досліджували в контексті становлення та розвитку капіталістичних еконо-

мічних систем змішаного та чистого типу. Усе це свідчить про актуальність теми, а отже, зумовило вибір напряму дослідження у науковому і практичному аспектах.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності економічних систем та її основних типів за параметром ступеня точності відображення впливу капіталізації на економічний розвиток.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтегральна динамічна капіталізаційна ефективність відображає вплив капіталізації на економічну ефективність функціонування господарських систем за значний чи осяжний період часу.

Зауважимо, що в процесі визначення інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності ми повинні взяти до уваги не один із типів динамічного капіталізаційного ефекту, що формується у певній господарській системі у відповідному проміжку часу, а весь капіталізаційний ефект, який є наслідком розвитку капіталізаційних процесів або за весь період функціонування певної системи (такий період дуже часто неможливо визначити практично, бо не можемо передбачити, коли зупинить своє існування та чи інша економічна система), або за осяжний період (який може бути визначений практично і за основу такого його визначення можна, наприклад, узяти активний період життя господарюючих суб'єктів: підприємців, бізнесменів, державних діячів, тобто при-

близно 30-40 років), або за значний період, який у різних економічних системах може мати різну астрономічну тривалість (наприклад, від 10 до 30 років). Можна, звичайно, цю проблему аналізувати й за значніший період часу, який явно виходить за межі активного ділового життя суб'єктів господарювання (наприклад, 60-100 років), але тоді результати такого аналізу будуть малопрактичними, вони матимуть низьку цінність під час формування певної інвестиційної поведінки тих чи інших суб'єктів господарювання. Тобто якщо ми в результаті емпіричного і прогнозичного аналізу вказаної проблеми виявимо, наприклад, що капіталізація через 100 років буде дуже й дуже ефективною, то це ніяк не вплине, наприклад, на реальну інвестиційну політику на певний і навіть значний, але осяжний проміжок часу.

Із кількісного погляду визначити інтегральну динамічну капіталізаційну ефективність досить просто, достатньо співставити величини приросту капіталізаційних ефектів відповідних типів і змін масштабів капіталізації, тобто:

$$E^{kid} = d \sum E_i^k : d \sum K_i, \quad (1)$$

де E_i^k – капіталізаційний ефект періоду часу i ($i = 1, n$); K_i – масштаби капіталізації періоду часу i ($i = 1, n$).

Вищий, або високий, аналіз інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності передбачає опору на вищі методологічні підходи і відповідну типологізацію зазначеного економічного параметра, а саме ми маємо принципову можливість виділити принаймні чотири його типи.

Тип 1. Інтегральна квазідинамічна капіталізаційна ефективність, яка відображає загальний вплив капіталізації на економічний розвиток за весь короткотривалий ринковий період. Якщо у цьому періоді виділити гіперкороткотривалий і власне короткотривалий, зважаючи, що останній «поглинає» перший, то тоді квазідинамічну інтегральну капіталізаційну ефективність вирахувати можна за схемою, яка зображена на рис. 1.

Інтегральна квазідинамічна капіталізаційна ефективність економічних систем E^{kid}	=	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">Диференціальний обсяг поточного і найближчого капіталізаційного ефекту</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">$d(E^{kp} + E^{kn})$</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Диференціальна величина масштабів капіталізації в короткотривалому ринковому періоді</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">$d(K^{ktrp})$</td> </tr> </table>	Диференціальний обсяг поточного і найближчого капіталізаційного ефекту	$d(E^{kp} + E^{kn})$	Диференціальна величина масштабів капіталізації в короткотривалому ринковому періоді	$d(K^{ktrp})$
Диференціальний обсяг поточного і найближчого капіталізаційного ефекту						
$d(E^{kp} + E^{kn})$						
Диференціальна величина масштабів капіталізації в короткотривалому ринковому періоді						
$d(K^{ktrp})$						

Рис. 1. Загальна формула інтегральної квазідинамічної капіталізаційної ефективності економічних систем

Джерело: складено на основі [1; 2; 5; 8]

$$E^{kid} = d(E^{kp} + E^{kn}) : d(K^{ktrp}), \quad (2)$$

де E^{kid} – квазідинамічна інтегральна капіталізаційна ефективність економічних систем; E^{kp} – поточний капіталізаційний ефект, що проявляється у гіперкороткотривалому ринковому періоді; E^{kn} – найближчий капіталізаційний ефект, що формується за межами гіперкороткотривалого періоду, але в рамках власне короткотривалого; K^{ktrp} – масштаби капіталізації у короткотривалому ринковому періоді.

Тип 2. Інтегральна динамічна капіталізаційна ефективність, яка відображає загальний вплив капіталізації на економічний розвиток за весь довготривалий ринковий період. Із суто кількісного боку вона може бути визначена не співвідношенням віддаленого капіталізаційного ефекту і відповідних масштабів капіталізації, як це мало місце за умови елементарного трактування даного типу капіталізаційної ефективності, а як співвідношення величин приросту арифметичної суми поточного, найближчого і віддаленого капіталізаційних ефектів і відповідних масштабів капіталізації у короткотривалому і довготривалому ринкових періодах (рис. 2), тобто:

Інтегральна динамічна капіталізаційна ефективність економічних систем E^{kid}	=	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">Диференціальний обсяг поточного, найближчого і віддаленого капіталізаційного ефекту</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">$d(E^{kp} + E^{kn} + E^{kb})$</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Диференціальна величина масштабів капіталізації в довготривалому ринковому періоді</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">$d(K^{ktrp} + K^{dtrp})$</td> </tr> </table>	Диференціальний обсяг поточного, найближчого і віддаленого капіталізаційного ефекту	$d(E^{kp} + E^{kn} + E^{kb})$	Диференціальна величина масштабів капіталізації в довготривалому ринковому періоді	$d(K^{ktrp} + K^{dtrp})$
Диференціальний обсяг поточного, найближчого і віддаленого капіталізаційного ефекту						
$d(E^{kp} + E^{kn} + E^{kb})$						
Диференціальна величина масштабів капіталізації в довготривалому ринковому періоді						
$d(K^{ktrp} + K^{dtrp})$						

Рис. 2. Загальна формула інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності економічних систем

Джерело: складено на основі [1; 4; 9]

$$E^{kid} = d(E^{kp} + E^{kn} + E^{kb}) : d(K^{ktrp} + K^{dtrp}), \quad (3)$$

де E^{kid} – динамічна інтегральна капіталізаційна ефективність економічних систем; E^{kp} , E^{kn} , E^{kb} – капіталізаційні ефекти, відповідно поточний, найближчий і віддалений; K^{ktrp} і K^{dtrp} – масштаби капіталізації у короткотривалому і довготривалому ринкових періодах відповідно.

Тип 3. Інтегральна гіпердинамічна капіталізаційна ефективність, що відображає загальний вплив капіталізації на економічний розвиток за весь гіпердовготривалий ринковий період (у його високому чи вищому розумінні). Визначається вона в метрологічному плані також дуже просто (рис. 3).

$$E^{kid} = d(E^{kp} + E^{kn} + E^{kb} + E^{kvb}) : d(K^{ktrp} + K^{dtrp} + K^{tdtrp}), \quad (4)$$

де $E^{кгд}$ – гіпердинамічна інтегральна капіталізаційна ефективність економічних систем; $E^{кп}$, $E^{кн}$, $E^{кв}$, $E^{кгв}$ – капіталізаційні ефекти, відповідно поточний, найближчий, віддалений і гіпервіддалений; $K^{ктрп}$, $K^{дтрп}$, $K^{гдтрп}$ – масштаби капіталізації у короткотривалому, довготривалому і гіпердовготривалому ринкових періодах відповідно.

Інтегральна гіпердинамічна капіталізаційна ефективність економічних систем $E^{кгд}$	=	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;"> Диференціальний обсяг поточного, найближчого, віддаленого і гіпервіддаленого капіталізаційного ефекту $d(E^{кп} + E^{кн} + E^{кв} + E^{кгв})$ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> Диференціальна величина масштабів капіталізації в гіпердовготривалому ринковому періоді $d(K^{ктрп} + K^{дтрп} + K^{гдтрп})$ </td> </tr> </table>	Диференціальний обсяг поточного, найближчого, віддаленого і гіпервіддаленого капіталізаційного ефекту $d(E^{кп} + E^{кн} + E^{кв} + E^{кгв})$	Диференціальна величина масштабів капіталізації в гіпердовготривалому ринковому періоді $d(K^{ктрп} + K^{дтрп} + K^{гдтрп})$
Диференціальний обсяг поточного, найближчого, віддаленого і гіпервіддаленого капіталізаційного ефекту $d(E^{кп} + E^{кн} + E^{кв} + E^{кгв})$				
Диференціальна величина масштабів капіталізації в гіпердовготривалому ринковому періоді $d(K^{ктрп} + K^{дтрп} + K^{гдтрп})$				

Рис. 3. Загальна формула інтегральної гіпердинамічної капіталізаційної ефективності економічних систем

Джерело: складено на основі [1; 6]

Тип 4. Метагіпердинамічна інтегральна капіталізаційна ефективність, що відображає вплив капіталізації на економічний розвиток за весь метагіпердовготривалий ринковий період (у його, звичайно, високому чи вищому трактуванні). Вона визначається за такою схемою, як і попередні три типи інтегральної капіталізаційної ефективності (рис. 4), тобто:

Інтегральна метагіпердинамічна капіталізаційна ефективність економічних систем $E^{кмгд}$	=	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;"> Диференціальний обсяг поточного, найближчого, віддаленого, гіпервіддаленого і метагіпервіддаленого капіталізаційного ефекту $d(E^{кп} + E^{кн} + E^{кв} + E^{кгв} + E^{кмгв})$ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> Диференціальна величина масштабів капіталізації в метагіпердовготривалому ринковому періоді $d(K^{ктрп} + K^{дтрп} + K^{гдтрп} + K^{мгдтрп})$ </td> </tr> </table>	Диференціальний обсяг поточного, найближчого, віддаленого, гіпервіддаленого і метагіпервіддаленого капіталізаційного ефекту $d(E^{кп} + E^{кн} + E^{кв} + E^{кгв} + E^{кмгв})$	Диференціальна величина масштабів капіталізації в метагіпердовготривалому ринковому періоді $d(K^{ктрп} + K^{дтрп} + K^{гдтрп} + K^{мгдтрп})$
Диференціальний обсяг поточного, найближчого, віддаленого, гіпервіддаленого і метагіпервіддаленого капіталізаційного ефекту $d(E^{кп} + E^{кн} + E^{кв} + E^{кгв} + E^{кмгв})$				
Диференціальна величина масштабів капіталізації в метагіпердовготривалому ринковому періоді $d(K^{ктрп} + K^{дтрп} + K^{гдтрп} + K^{мгдтрп})$				

Рис. 4. Загальна формула інтегральної метагіпердинамічної капіталізаційної ефективності економічних систем

Джерело: складено на основі [1; 8]

$$E^{кмгд} = d(E^{кп} + E^{кн} + E^{кв} + E^{кгв} + E^{кмгв}) : d(K^{ктрп} + K^{дтрп} + K^{гдтрп} + K^{мгдтрп}), \quad (5)$$

де $E^{кмгд}$ – метагіпердинамічна капіталізаційна ефективність економічних систем; $E^{кп}$, $E^{кн}$, $E^{кв}$, $E^{кгв}$, $E^{кмгв}$ – капіталізаційні ефекти, відповідно поточний, найближчий, віддалений, гіпервіддалений і мета-

гіпервіддалений; $K^{ктрп}$, $K^{дтрп}$, $K^{гдтрп}$, $K^{мгдтрп}$ – масштаби капіталізації у ринкових періодах, відповідно у короткотривалому, довготривалому, гіпердовготривалому і метагіпердовготривалому.

Перехід від нижчого до вищого типу інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності (від квазідинамічної до динамічної, гіпердинамічної і метагіпердинамічної) означає одночасно і перехід від неточного до точного метрологічного відображення даного параметра (від менш точного до більш точного). Це дає підстави виділити ще й так звані метрологічні типи інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності економічних систем (рис. 5).

По-перше, це гіпоточна (незначна чи слабо точна, дуже неточна чи гіпернеточна) капіталізаційна ефективність, яка має місце тоді, коли під час визначення її рівня ми враховуємо поточний і найближчий капіталізаційні ефекти, а всі інші, віддалені в часі, упускаємо. Такою гіпернеточною (чи гіпоточною) є квазідинамічна капіталізаційна ефективність. По-друге, це квазіточна (або квазінеточна) капіталізаційна динамічна ефективність, під час визначення якої ми ще не враховуємо капіталізаційні гіпервіддалені і метагіпервіддалені ефекти, однак уже враховуємо власне віддалені ефекти. По-третє, це умовно точна (або майже точна) капіталізаційна ефективність, коли вже враховується і гіпервіддалений капіталізаційний ефект, але ще не враховується ефект метагіпервіддаленого порядку. Такою умовно точною є, звичайно, гіпердинамічна інтегральна капіталізаційна ефективність. І, по-четверте, точна або гіперточна капіталізаційна ефективність, під час метрологічного визначення якої враховується метагіпервіддалений ефект, тобто практично весь ефект капіталізації за осяжний період часу. Гіперточним може вважатися параметр метагіпердинамічної капіталізаційної ефективності.

Щоб регуляційна політика держави та інвестиційна поведінка суб'єктів господарювання були оптимальними чи раціональними, слід, щоб вони базувалися на визначенні параметра гіперточної капіталізаційної ефективності динамічного порядку. В усіх інших випадках вона буде оптимальна лише в межах певного ринкового періоду, а за його межами – неоптимальною, незбалансованою. Крім того, щоб метрологічне відображення інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності було максимально точним для її відповідного типу, слід дотримуватися високої (вищої) методології її визначення (тобто капіталізаційні ефекти сумувати з наростаючим підсумком). А під час використання елементарної методології похибка для відповідних типів інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності становитиме:

- для квазідинамічної інтегральної капіталізаційної ефективності:

$$\Pi = E^{кід} - E^{к-ктрп}, \quad (6)$$

де Π – похибка у кількісному визначенні квазідинамічної інтегральної капіталізаційної ефективності за умови використання елементарної (нижчої) методики її виміру; $E^{кід}$ – квазідинамічна інтегральна капіталізаційна ефективність, врахована за вищою методикою; $E^{к-дтрп}$ – короткотривала капіталізаційна ефективність (обрахована за нижчою методологією);

- для динамічної інтегральної капіталізаційної ефективності:

$$\Pi = E^{кід} - E^{к-дтрп}, \quad (7)$$

де Π – похибка у кількісному визначенні динамічної інтегральної капіталізаційної ефективності за умови використання елементарної (нижчої) методології її виміру; $E^{кід}$ – динамічна інтегральна капіталізаційна ефективність, врахована за високою методологією; $E^{к-дтрп}$ – довготривала капіталізаційна ефективність, обрахована за нижчою методологією;

- для гіпердинамічної капіталізаційної ефективності:

$$\Pi = E^{кідгд} - E^{к-дтрпгд}, \quad (8)$$

де Π – похибка у кількісному визначенні гіпердинамічної інтегральної капіталізаційної ефективності за умови використання елементарної (нижчої) методології її виміру; $E^{кідгд}$ – гіпердинамічна інтегральна капіталізаційна ефективність, врахована за вищою методологією; $E^{к-дтрпгд}$ – гіпердовготривала капіталізаційна ефективність, обрахована за нижчою методологією;

- для метагіпердинамічної капіталізаційної ефективності:

$$\Pi = E^{кідгдмд} - E^{к-дтрпгдмд}, \quad (9)$$

де Π – похибка у кількісному визначенні метагіпердинамічної інтегральної капіталізаційної ефективності за умови використання елементарної

(нижчої) методології її виміру; $E^{кідгдмд}$ – метагіпердинамічна інтегральна капіталізаційна ефективність, врахована за вищою методологією; $E^{к-дтрпгдмд}$ – метагіпердовготривала капіталізаційна ефективність (обрахована за нижчою методологією).

Висновки з проведеного дослідження.

Отже, метрологічне визначення інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності може відбуватися за двома різними методиками: елементарною (нижчою) і вищою (високою). За умов використання елементарної методики виміру вказаного вище економічного параметра слід виходити з таких передумов: по-перше, короткотривалий, довготривалий і гіпердовготривалий ринкові періоди розглядати як такі, що слідує один за одним у вказаному вище порядку; по-друге, відповідні капіталізаційні ефекти також розглядати як такі, що формуються у відповідних ринкових періодах. Якщо такі передумови беруться за основу визначення величини капіталізаційних ефектів і капіталізаційної ефективності загалом (як співвідношення перших і масштабів капіталізації у відповідному ринковому періоді), тоді капіталізаційна ефективність будь-якого динамічного порядку – квазідинамічна, динамічна, гіпердинамічна і метагіпердинамічна – визначається як просте арифметичне співвідношення відповідного капіталізаційного ефекту і відповідних масштабів капіталізації (у їх диференціальній формі найчастіше). Коли метрологічний аналіз інтегральних динамічних типів капіталізаційної ефективності базується на вищій (чи високій) методології, враховують таке: по-перше, різні періоди часу розглядаються як такі, що не слідує один за одним, а довгий поглинає короткий період (довготривалий період починається не після завершення короткотривалого, а з моменту початку останнього, який є його складником); по-друге, відповідні капіталізаційні ефекти (чисельник формули капіталізаційної ефективності відповідного динамічного типу) визначаються за правилом наростаючого підсумку, тобто, наприклад, довготривалий капіталізаційний ефект виступає як проста арифметична сума короткотривалого і власне довготривалого ефекту. Якщо таку високу методологію виміру інтегральної динамічної ефективності взяти за основу метрологічного відображення вказаного економічного параметра, то динамічна інтегральна капіталізаційна ефективність більш високого динамічного типу визначається як співвідношення сумарного

Рис. 5. Основні типи інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності економічних систем за параметром ступеня точності відображення впливу капіталізації на економічний розвиток

Джерело: складено на основі [1; 3; 5]

капіталізаційного ефекту за значний період часу і вказаних масштабів капіталізації.

На основі теоретичного узагальнення практики метрологічного аналізу чи виміру інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності можна виділити принаймні чотири її форми: квазідинамічну, власне динамічну, гіпердинамічну, метагіпердинамічну. Вони відрізняються не тільки формулою, а й точністю виміру, вони співвідносяться як відповідно гіпоточна (гіпернеточна), квазіточна (квазінеточна), умовно точна і точна (гіперточна) інтегральна динамічна капіталізаційна ефективність. Державна політика приватизації та інвестування, а також інвестиційна поведінка суб'єктів господарювання будуть оптимальними (раціональними, ефективними) лише тоді, коли базуватимуться на найточнішій формулі виміру інтегральної динамічної капіталізаційної ефективності, а саме на формулі метагіпердинамічної інтегральної капіталізаційної ефективності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Барр Р. Политическая экономия. Т. 2. М.: Международные отношения, 1995. 752 с.
2. Капіталізація економічних систем: поняття, типи, ефективність / Г.І. Башнянин, Ю.І. Турянський,

Н.Я. Юрків. Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22.1. С. 148-154.

3. Горячук В.Ф. Системний аналіз процесу капіталізації економіки країни та визначення його як системи. Теорія та практика державного управління. 2010. № 1(28). С. 270-278.

4. Економічні системи / за ред. Г.І. Башнянина. Т. 2. Львів: ЛКА, 2011. 496 с.

5. Капитализация предприятий: теория и практика: монография / под ред. И. Булеева, Н. Брюховецкой. Донецк, 2011. 328 с.

6. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс. Принципы, проблемы и политика. Т. 2. М.: Республика, 1992. 400 с.

7. Методологічні основи оцінки рівня капіталізації суб'єктів господарювання: монографія / М.А. Козоріз, С.А. Давимука, О.М. Люткевич та ін.; за ред. М.А. Козоріз. Львів: ІРД НАНУ, 2008. 290 с.

8. Федоренко Н.П. Вопросы оптимального функционирования экономики. М.: Наука, 1980. 200 с.

9. Экономика / С. Фишер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи. М.: Дело ЛТД, 1995. 864 с.

10. Чупик І.О. Загальна формула економічної ефективності функціонування мікроекономічних систем та її типи. Соціально-економічні дослідження в перехідний період. 1998. Вип. 6. С. 132-145.

11. Шумська С.С. Методологічні аспекти оцінки капіталізації. Капіталізація економіки України: наук. доп.; за ред. В.М. Геєця, А.А. Гриценка. К.: Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2007. С. 36-41.